

HUMANITIES INSTITUTE

Serhat Tertemiz, MA

KEKLİK (1975)

FAKİR BAYKURT (1929-1999)

Hakkında

Keklik adlı roman yazarın Mamak Askeri Cezaevi ve Ankara Sivil Cezaevi'nde tutuklu olarak bulunduğu dönemlerde kurgulanmış ve serbest bırakılmasının ardından kaleme alınıp kitap halinde yayımlanmıştır. Eserin ilk basımı Remzi Kitabevi tarafından Mart 1975'te yapılmıştır. Eserin sonunda yazar 1974 yılını tarih olarak düşmüştür. Toplamda kırk altı bölümden oluşan eserin her bölümü birbirinden ayrı olacak şekilde başlıklandırılmıştır. Eserin arka kapağında Yavuz Çekirge'nin, anlatının konusuyla ilgili şu ifadelerine yer verilmiştir: "Fakir Baykurt, *Keklik*'te ABD emperyalizminin ve onun işbirlikçilerinin yurdumuzu nasıl sömürdüklerini köy gerçeklerine dek indirgeyip, insanbilim olanaklarından yararlanarak gerçekten kalıcı bir yapıt ortaya koymuştur. 'Olay akımı' yöntemini kullanmakla, kendi başına bağımsız, fakat yapıtta bir bütünlük içerisinde olan bölümler oluşturmayı başarmıştır. Her bölüm, tek başına bir öykü olarak okunabilir. Böylece değişik bir okuma yöntemi de uygulamak olası. Okuyucu isterse dördüncü bölümden başlasın, yine de yapıtta olan bağıni koparmayacaktır". Anlatının çocuk başkişisi olan Yaşar'ın kekliliğine karşı beslediği sevgi üzerinden ülkenin siyasal yapısındaki yozlaşma ve bunun topluma olan etkileri gerçekçi uygulamaların aracılığıyla hicvedilir. Toplumcu-gerçekçi yazınsal akımın uygulamalarıyla kaleme alınmış olan eserde Fakir Baykurt'un kendi dünya görüşünün savunuculuğunu yaptığı ve mevcut anamalcı dizgeyi adeta hicvederek eleştirdiği görülür. Anlatı Ankara'ya bağlı Sulakça beldesinin Dökülcek köyünde geçer. Anlatının gerçek zamanı Adalet Partisi'nin iktidarda olduğu dönemdir. Kahraman-anlatıcı bakış açısıyla ilerleyen anlatının her bölümünde farklı bir anlatıcının merkeze alındığı görülür.

Özet

"Yaşar, kekliliğini küçükken, palazdan tutmuş ve büyütüştür. Onu öyle evcilleştirmiştir ki kafesinin kapağını açık bıraktığı halde kekliliği kaçmaz. Bazen dışarıya salar, iki gün ortadan kaybolduktan sonra ardına dişi bir keklilik takarak tekrar Yaşar'a döner. Yaşar nereye giderse o da onunla gider, hiç yanından ayrılmaz. Yaşar kekliliğine, kekliliği de Yaşar'a çok bağlıdır. Öte yandan Yaşar'ın babası Seyit, köyde kalmak istemiyordur, çünkü köyde eline para geçmez. Bir gün Ankara'ya İş Bulma Kurumuna gider ve tesadüfen Ankara'da köylüsü ve aynı zamanda uzaktan akrabası olan Tecir Ali'nin kapıcısı olduğu apartmanda oturan Amerikalı Uçak Mühendisi Harpır Bey ile tanışır. Harpır Bey keklilik avı meraklısıdır. Seyit, keklilik avı meraklısı olduğunu duyduğu Harpır'a, belki bana bir iş bulur ümidiyle köyde keklilik avlama teklifi yapar ve köyde, Yaşar'ın kekliliğini de alarak birlikte ava çıkarlar. Harpır, Yaşar'ın kekliliğini çok elcik diye çok sever ve onu satın almak ister. Bunun için Seyit'e çok para, çok fişek ve çok tüfek teklif eder. "Ben var isterim satın almak Seyit'in keklilik. Çok var para benim. Ben ister vermek çok para, çok fişek, çok tüfek. İster ben almak bu keklilik." (s. 98) Fakat Yaşar'ın gönlü yoktur. Ancak Seyit, belki çalıştığı Amerikan şirketinde bana bir iş ayarlar ümidiyle Harpır'a kekliliği, Yaşar'dan habersiz götürüp hediye eder. Üstelik para da almaz. Yaşar üzüntüsünden hasta olur. Bir gün Harpır, Seyit'in hediye ettiği Yaşar'ın kekliliğiyle köye ziyarete gelir. Yaşar, kekliliğini Harpır'dan geri ister; fakat Harpır kekliliği vermez. Babasına, git, Harpır'dan kekliliğimi geri al der, fakat babası da hem verilen hediye geri alınmaz diyerek, hem de belki bir iş ayarlar ümidiyle kekliliği Harpır'dan geri isteyemez. Fakat raporunun bozuk gelmesiyle işe de alınmaz. Böylece kekliliği verdiğiyle kalır. Daha sonra işe alınmayınca kekliliği verdiği pişman olur; ama iş işten geçmiştir. Babasından ümit olmayınca, bu sefer dedesi Elvan Çavuş'a, Ankara'ya gidip kekliliğimi alalım diye tutturur. Elvan Çavuş, torununu çok sever, onu kıramaz ve dede torun birlikte kekliliği geri almak için Ankara yoluna düşerler. Yardımlarını istemek için kaymakama, valiye, hatta dönemin Başbakanı Süleyman Demirel'in eşi Nazmiye Demirel'e ve Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'ın Amerikan Hastanesinde doktor olan oğlu Atilla Sunay'a kadar çıkarlar. Fakat onlardan bir sonuç çıkmaz. Üstelik keklilik yüzünden başlarına gelmedik iş de kalmaz. Anarşist sanılıp karakollara düşerler. Oralarda işkence görürler. Karakollardan beriye gelmezler. En sonunda Harpır'ın oturduğu apartmanda Turgut, Halil, Ekrem, Naci ve Murat isimlerindeki beş üniversite öğrencisinin Yaşar'la Elvan Çavuş dikkatlerini çeker ve onlara kekliliği geri alma konusunda yardım ederler. Planın içine aynı apartmanda oturan, Turgut'un sevgilisi Sema Hanım ve Murat'ın sevgilisi Nezahat Hanım ile Tecir Ali'nin karısı Gülcan da

girerek keklikleri değiştirme yoluyla, Yaşar'ın kekliliğini kaçıırma planı yaparlar. Başka bir keklilik bularak Yaşar'ın kekliliğiyle değiştirirler. Roman, Turgut ile Sema Hanımın kekliliği kaçıırıp Yaşar'a geri vermeleri ve Yaşar'la Elvan avuş'un da kekliliği aldıktan sonra köye dönmeleri ile son bulur" (Erol 2019, 81-82).

Kişiler

Yaşar Bükölmez Anlatının on iki-on üç yaşlarında olan çocuk başkarakteri Seyit'le Ismahan çiftinin oğlu ve Elvan avuş'un torunudur. Başlangıçta oldukça saf bir karakter olarak tanıtılan Yaşar'ı kandırmak oldukça kolaydır. Fakat zaman içinde Yaşar maruz kaldığı haksızlıklar ve âşık olduğu Gülnare'yle özdeşleştirdiği elcik kekliliği kaybetmesinin ardından hayatın acı gerçekleriyle tanışır. Dedesi Elvan avuş'u çok sevmektedir. Zira Elvan avuş daima haklının yanındadır. Greimas'ın Eyleyensel Örnekçesi'ne göre özne konumundadır ve nesne konumunda olan elcik kekliliği geri kazanmaya çalışır.

Elvan avuş Anlatının en önemli tiplmelerinden biri olan erkek anlatı kişisi Yaşar'ın dedesi ve Seyit'in babasıdır. Seksenli yaşlarında olan Elvan avuş Seferberlik döneminde cephede savaşmıştır. Cumhuriyetin ilanından sonra mevcut siyasi partilerin ABD yanlısı politikalar yürüttüklerini fark edince İşçi Partisi'ne oy vermeye başlamıştır. Elvan avuş kısmen de olsa sınıf bilinci olan bir anlatı kişisidir. Bundan dolayı mensubu olduğu toplumsal sınıfa yabancılaşmış olan oğlu Seyit'i sürekli azarlar ve onun yarım akıllı olduğunu düşünür. Anlatıdaki bilge tiplleme işlevini üstlenen Elvan avuş Greimas'ın Eyleyensel Örnekçesi'ne göre bazı bölümlerde özne bazı bölümlerdeyse yardımcı konumundadır.

Seyit Bükölmez Yaşar'ın babası ve Elvan avuş'un oğlu olan anlatı kişisi mensubu olduğu toplumsal sınıfa yabancılaşmış olan bir tiplmedir. Son seçimlerde İşçi Partisi'ne oy vermiş ve halka karşı dürüstçe konuşan yalnızca devrimcilerin olduğunu düşünmesine rağmen köy hayatının zorluklarından ve işsizlikten yıldığı için kente göç etmek istemektedir. Ankara'da iş bulabilmek için her bürokratin, memurun ve tüccarın önünde bükölmeye hazır olduğunu söyler. İş bulabilmek umuduyla oğlunun her şeyden çok sevdiği elcik kekliliğini Mr. Harpir'a hediye eder. Greimas'ın Eyleyensel Örnekçesi'ne göre başlangıçta engelleyici konumunda olan eyleyen, daha sonra hatasını anlayarak yardımcı konumuna geçer.

Mr. Harpir Colorado eyaletinin Denver şehrinden olan ABD'li anlatı kişisi Jefferson Teknik Üniversitesi'nden mezundur. Ankara'da bulunan Tuslog şirketinde F-104 uçağı projesinde mühendis olarak çalışmaktadır. Domuz çiftliğine sahip olan bir ailenin oğlu olarak domuzları sevmemektedir. Onun en büyük ilgi alanı keklilik avlamaktır. Dökölcek köyüne keklilik avlamaya gelen anlatı kişisi Seyit'e iş bulma karşılığında Yaşar'ın elcik kekliliğini hediye olarak alır. Kişilik özellikleri olarak Katolik ABD'lileri temsil eder. Greimas'ın Eyleyensel Örnekçesi'ne göre anlatıda engelleyici işlevine sahiptir.

Nejat Soytürk "Tüccarlığı kendi ifadesiyle kağıt üzerindedir. Ticaret odasına kaydı vardır. Ankara ve İstanbul'da büroları görünmektedir. Ama asıl yaptığı kağıt üzerinde ticarettir. Kota alıp satmaktadır. Dönemin siyasileriyle ve bürokratlarıyla arası çok iyi, başbakanla ve milletvekilleriyle düşüp kalkan insanlardan olan Nejat Soytürk'ün arkadaşları hep bakanlar ve üst düzey bürokratlardır" (Karabela (şermet) 2007, 448). "Evli olmasına rağmen başka kadınlarla da ilişkisi vardır. Kendini methetmesini çok sever ve kendini eski örümcek kafalılarından değil, tam tersine çağa ayak uyduranlardan biri olarak görür. Para kazanmayı her şeyin üzerinde görür ve tüccarlığa engel olmayan her durumu mubah kabul eder" (Erol 2019, 100).

Turgut "Keklik'te üniversiteli gençler olay örgüsüne girer. Bu öğrenciler şehirde kekliliğini aramaya gelen dede toruna yardım ederek dikkat çekerler. Bunların içinden en çok Turgut ön plana çıkar ve belirginleşir. Dede torun için kendini adeta parçalar ve polis peşinde olduğu dede torunu himayesine alır. Turgut romanda üniversiteli gençlerin yaptığı burjuva tanımına uygun bir aileden gelmektedir. Babası doktordur ve annesi Amerikan Kız Koleji'ni bitirmiştir. Ailesi dedelerinden kalma geniş pamuk tarlalarına sahiptir. Üstelik general bir eniştesi de var olan Turgut, Türkiye sınırları içinde mutlu azınlığın içinde yer almasına rağmen halka hizmeti ilke edinmiştir" (Karabela (şermet) 2007, 453). "Öğrencilerden Aydın Sökeli olan Siyasal Bilgiler Fakóltesi öğrencisi Turgut'un bıyıkları yeni yeni biter. Bir olaya şaşırınca ağzı açık kalır. Turgut'un duyarlı bir kişiliği vardır. Doktor olan babasının hastalarının çoğuna parasız bakması çok hoşuna gider (...)" (Erol 2019, 100).

Anlatıda yer alan diğer anlatı kişilerinin isimleri şunlardır: İsmahan; Yaşar'ın annesi, Nezahat Soytürk, Süleyman Demirel, Nazmiye Demirel, Atilla Sunay, Tecir Ali, Gülcan, Karami, Hancı Ahmet, Mehmet Efendi, Vali, Vali Yardımcısı, Karami, Murat, Naci, Betti, Burgaç ile Duduş; Seyit'in çocukları, Karaduman; Yaşar'ın kedisi, Paşacık, Müslim, Gülnare; Yaşar'ın aşık olduğu kız, Ali Ağa; Yaşar'ın ağabeyi, Muhtar Hamza, Kamber; köy kurulu üyesi, Bekçi Ömer, Kadir Enişte, Şefika Hala, Ceyn ile İracır; Harpirların çocukları, Sema Hanım; Turgut'un sevgilisi, Albay Sabahattin Seyhan, Yargıtay Üyesi Profesör Nazmi Bey vd.

Detaylı Olay Örgüsü

Dökülcek'in Coğrafi ve Toplumsal Yapısı Ağustos ayının sonlarına doğru Dökülcek köyünde havalar soğumaya başlamış ve Yaşar annesi İsmahan'ın üşüdüğünü fark eder. Güz mevsiminin yaşanmaya başladığı dönemlerde İsmahan sürekli üşür. Babası Seyit'le birlikte ev onarımı yapan Yaşar ağaç kesimi haricinde kerpiç ve siva yapımıyla ilgilenir. Kendi evleri haricinde başka evlerin de ev ve hayatlarını sıvarlar. Yaşar'ın ağızından Dökülcek köyünün coğrafi özellikleri ve konumu hakkında bilgi verilir. Dökülcekliler Çorum tarafında bulunan Kaşlı köyüyle, mera sorunu yaşadıkları için, kavgalıdır. Bölgede yer alan ırmak yataklarının hangi köylerden geçtiği ve nerelere döküldüğü anlatılır. Taşrada yaşayan topraksız ve fakir halk inşa ettiği yapılarda çoğu zaman kerpiç kullanmaktadır. Taşrada yaşayan toprak, mülk veya sermaye sahipleriye kullandıkları yapıları taştan inşa ederler. On iki yaşında olan Yaşar keklığıyle birlikte köylü kadınlarla vakit geçirebilecek yaşlardadır. Su kenarına indiklerinde onların arasında geçen konuşmalara şahit olur ve neler yaptıklarını gözlemler. Cinselliğe dair yapılan sohbetler ve kadınların kendi cinsel organlarına dair söyledikleri sözler Yaşar'ın ilgisini çeker.

Seyit'le Elvan Çavuş'un Dünya Görüşü Farklılıkları Çiftçilikle uğraşan Seyit aynı zamanda Paşacık'la on koyunun ortağıdır. Toprakla ilgilendiği zamanların dışında hayvanlarla ilgilenir. Bir sabah köyün semalarında ABD'ye ait bir uçağın havaalanına iniş yaptığı görülür. ABD'lilere karşı sebebi tam olarak bilinmeyen bir nedenden dolayı kin güden Elvan Çavuş uzun zamandır hiçbir siyasi partiye oy vermemiştir. Amerikanperver hükümetleri hiçbir zaman sevmemiş ve ABD'ye daima şüpheyle bakmış olan Elvan Çavuş siyasilere ateş püskürür. Her seçimde oy veren oğlunu akılsızlıkla suçlar. Zira Seyit Elvan Çavuş'tan dünya görüşü olarak oldukça farklı bir konumdadır. Babayla oğul dünya görüşü bakımından birbirlerinin antitezi niteliğindedirler. Elvan Çavuş ülkesinin tam bağımsızlığını ve onurlu bir yaşamı savunurken oğlu Seyit daha rahat bir yaşam sürebilmek için istediği kadar bükülebileceğini söyler. Bölgeye gelen ABD'lilerin; keklük, domuz, tilki ve sülün gibi hayvanları sıklıkla avladıkları bilinmektedir.

Yaşar'ın Gülnare Tutkusu ve Seyit'in Kente Göç Etme İsteği Yakaladığı keklüklerden birini evcilleştirmiş olan Yaşar onu ilk aşkı olan Gülnare'ye benzetmektedir. Yaşar'a göre keklüğün gözleri ve Gülnare'ninkilere ve pulları da Gülnare'nin çillerine benzer. Kekliği Gülnare'yle özdeşleştirmiş olan Yaşar ona çok iyi bakar ve zaman zaman öpüp koklar. Yaşar Gülnare'yi her gördüğünde vücuduna ateş bastığını hisseder. Çoban Müslim Ağa köylülerin hayvanlarını gütmeye çıkarmaktadır. Ailenin akşam yemeğine oturduğu vakitlerde Seyit işsizlikten, parasızlıktan, yapılan işlerin ağırlığından ve bakımsızlıktan yakınır. Yakın geçmişte şehre ve Almanya'ya gitmek için çok çaba sarf etmiş fakat başaramamıştır. Seyit şehre inip ABD'lilerin yaşadıkları binalarda kapıcı olmayı bile kabul etmiştir. Köyden kente göçmenin hayalini kurmaktadır. Fakat Elvan Çavuş Seyit'in bu düşüncelerine karşı çıkar. Zaman zaman babasının sözlerine kulak veren Seyit son seçimlerde TİP'e oy vermiştir. Fakat ABD'liler için çalışmak konusunda yanıp tutuşmaktadır. ABD'lilerin işçilere dövizle ödeme yaptığını sanan Seyit'e büyük oğlu Ali Ağa bunun doğru olmadığını birçok kişiden duyduğunu söyler. Fakat Seyit şehre inip ABD'liler için çalışma konusunda kararlıdır. Tarlaya ekilmiş olan patatesler köstebekler ve domuzlar tarafından yenilir. Köylüler ekinlere zarar veren hayvanlarla avlanarak mücadele etmektedirler.

ABD'lilerin Dökülcek'te Domuz Avlamaları Kedisi Karaduman'la ilgilendikten sonra keklığı için çekirge yakalayan Yaşar, anne olan bir domuzun yavrularını emzirdiğini görür. Domuzların oldukça güçlü hayvanlar olduklarını bilen Yaşar anne domuzu ürkütmemeye çalışır. Bölgede yürütülen avcılık faaliyetlerini bildiği için onların yakın zamanda avlanacaklarını düşünür. Domuz ve keklük avlamak amacıyla bölgeye gelen ABD'liler yerliler tarafından karşılanırlar. Karami, Memişçe, Paşacık, Muhtar Hamza ve Kurul Üyesi Kamber ABD'li kafileyi karşılar. ABD'lilerin bölge halkı tarafından ağırlandıklarının ardından hep birlikte ava çıkılır. Karami ve diğerleri ABD'lilere av sırasında nelere dikkat etmeleri gerektiğini anlatır. Ekinleri bozan domuzlardan yakınırlar ve bundan dolayı ABD'lilere

daha fazla ava gelmelerini söylerler. Av köpeklerinin eşliğinde ava çıkılır. Av sırasında köylülerden birinin köpeği domuzla boğuştuğu sırada ağır bir şekilde yaralanır. ABD'liler köylüye köpeğin parasını ödemek isterler. Köylüler ABD'lilerden para kabul etmezler ve yalnızca av sırasında daha dikkatli olmalarını isterler. Avlanmış olan domuzlar yemek için hazırlanır. Fakat dinen yasak olduğu için domuz yiyemeyecek olan yerliler oradan ayrılırlar.

Elvan Çavuş'un ABD'lilere Karşı Ziyafet Vermesi Avlamış oldukları domuzları pişiren ABD'liler kendi aralarında ziyafet çekerler. Domuz etini görmüş olan Yaşar'ın ağzı sulanır ve canı et yemek ister. Yerliler ABD'lilerin kağıt bardaklarda değişik meşrubatlar içtiklerini ve farklı yiyecekler yediklerini fark ederler. ABD'lilerle Dökülcekliler arasında ikramlaşma olur. Elvan Çavuş Yaşar için çevredekilerden bir bardak portakal suyu vermelerini ister. Oğlu Seyit'i çağıran Elvan Çavuş bir kuzu kestireceğini söyler. Kuzunun ABD'liler için kestirileceğini sanan Seyit onun kendi ailesi için kesildiğini anlar. Torunlarının ve ailesinin ABD'lilerden geri kalmalarını istemeyen Elvan Çavuş onlara ziyafet verir. Seyit Elvan Çavuş'a ABD'lilerden iş isteyeceğini söyler. Zira ona göre ilerleyen zamanlarda köy tamamen yaşanmaz hale gelecektir. ABD'lilerin bulaşıklarını toplayan Karami, domuz eti yenilmiş olan bulaşıkları eve sokmaz. Elvan Çavuş onları inanç konusunda oldukça samimiyetsiz bulur.

Kadir Enişte'nin Yaşar'ın Kekliğini Almaya Çalışması Yaşar'dan yaşça büyük olan Ali on yedi yaşındadır. Yoksul bir aileye mensup olduğu için birlikte olduğu bir kız yoktur ve askerlik görevine çağırılacağı günü beklemektedir. Ali'nin anlatımına göre keklik civcivken Yaşar tarafından Tekinbük'te yakalanmıştır. Bütün aile üyeleri kekliğin güzelliğini ve zekasını över. Kekliğin ne kadar iyi yetiştirilmiş olduğu konusunda Yaşar övülür. Ava gitmeye hazırlanan Kadir Enişte yaşlı kekliğinden istediği verimi alamadığı için Yaşar'ınkini almak ister. Fakat Yaşar kendisine sunulmuş olan birçok değerli şeye rağmen kekliğini satmayacağını ve onun kendisine ait olduğunu söyler. Bunun üzerine Kadir Enişte Yaşar'ı kekliğiyle birlikte ava davet eder ve avların yarı yarıya paylaşılacağını söyler. Kadir Enişte'nin Yaşar'ı kandırıp kekliği çalacağını düşünen İsmahan Ali'yi onların yanında gönderir. Zira geçmişte Kadir Enişte Seyit'in Yaşar'a aldığı şapkayı derede yıkayarak kullanılmaz hale getirmiştir. Av sırasında kafesin içindeki kekliğin sesiyle pusuya düşürülen diğer kekliklerden dördünü tek atışta vurmaya başarırlar. Kekliğin güzel ötüşüne şahit olan Kadir Enişte tüfeği karşılığında kekliği yeniden ister. Ali Kadir Enişte'ye Seyit'in yanında Yaşar'a tüfek satın alacağını söyleyerek teklifi savuşturur. Vurulan dört kekliği çocuklara veren Kadir Enişte kekliğin ötüşü sayesinde kekliklerden üçünü tek atışta vurmaya başarır.

Kekliğin Kaçması ve Geri Dönmesi Bunun üzerine ısrarla kekliği Yaşar'dan istemeye devam eden Kadir Enişte'ye onun evcil olduğu ve Yaşar'a çok alıştığı söylenir. Kekliğin gerçekten evcil olup olmadığını merak edilmesi üzerine keklik kafesten çıkarılıp serbest bırakılır. Havalanarak uzaklaşan keklik ortalıktan kaybolur. Gözyaşları içinde kalan Yaşar günlerce kekliğini birçok yerde arar. Aile fertleri onu teselli etmeye çalışırlar. Daha önce saçlarını kesen berber, bostandan kavun ve karpuz alan çoban ve sünnetçi tarafından çok kolay bir şekilde kandırıldığı İsmahan tarafından kahkahalar eşliğinde anlatılır. Olaydan haberdar olan Elvan Çavuş'la Seyit Kadir'e sinirlenirler. Her gün kekliğini arayan Yaşar gözyaşları içinde eve döner. Uyku sırasında Yaşar kekliğini sayıklar. Birkaç gün sonra keklik Topal Tuna Yurdu'ndaki dostuyla birlikte eve geri döner. Aile üyeleri onun geri dönmüş olmasına çok sevinirler.

Seyit'in Kente Göç Etme İsteği ve Tecir Ali'yle Görüşmesi Köyde çiftçilik, çerçilik ve değirmencilik yaparak geçimini sağlamaya çalışan Seyit, köydeki hayat şartlarının zorluğundan ve yoksulluktan bunalmıştır. Ankara'daki önemli kişilerden kart ya da torpil bularak işe girmeyi ve şehre yerleşmeyi hayal etmektedir. Diğer köylüler Dökülceklilere ABD'li kadınlarla evlenebileceklerini ya da kendi kadınlarını ABD'li erkeklere verebileceklerini söyleyerek alay ederler. Defalarca Hollanda'ya ve Almanya'ya işçi olarak başvurmuş olan Seyit yıllardır beklemededir. Ailesinden gizli kente gidip İş Bulma Kurumu'ndaki yetkililerle görüşen Seyit, diğer köylülerin yaşadığı benzer sorunlara şahit olur. Bazı köylüler Seyit'e eşini işçi olarak yazdırarak Avrupa'ya daha kolay gidebileceğini söylerler. Bir bürokrat, iş insanı ya da ABD'liden torpil görerek kente yerleşmenin hayallerini kuran Seyit son çare gördüğü Kavaklı'daki bir apartmanda kapıcılık yapan hemşerisi Tecir Ali'yle görüşmeye karar verir. Çankaya Yeşilseki Sokak'a taşındığını öğrenmesi üzerine oraya gider. Tecir Ali Seyit'i oldukça dostane bir şekilde karşılar. Tecir Ali Seyit'e köyde bir yılda kazandığını kentte bir ayda kazandığını ancak harcamaların çok fazla olduğunu söyler. Üst sınıflara mensup olan kişilerin apartmanlarında kapıcılık yaptığını söyler ve kentteki sınıf ayrımına değinir. Üniversite öğrencilerinin düşüncelerinden, eylemlerinden ve söylemlerinden bahseder. Gelir dağılımındaki adaletsizlikten kendisi de yakındır. Seyit içten içe öğrencilere hak verse de düşüncesini sesli bir şekilde dile getiremez.

Seyit'in Mr. Harpır'la Tanışması ve Birlikte Keklik Avına Gitmeye Karar Vermeleri Tecir Ali İdris Çavuş'un kendisine otogarda bekçilik işi teklif ettiğini ve işi uygun bulması durumunda kapıcılık işini Seyit'e devredebileceğini söyler. İkili otogara gidip İdris Çavuş'la görüşür. Fakat İdris Çavuş otogarda iş olmadığını söyler ve burjuvaları eleştirir. Bilge bir eylemci edasıyla konuşan İdris Çavuş yazarın sözcülüğünü yapıyor gibidir. Burjuvaların oyunlarına gelen halka ve halkın umursamazlığına veryansın eder. Apartmana geri dönen ikili Mr. Harpır'la karşılaşır ve onun poşetleri taşımasına yardım eder. Mr. Harpır Tecir Ali'ye poşetin içindeki içkilerden birini hediye etmek ister. Tecir Ali Mr. Harpır'a Seyit'in yoksulluğundan, iş bulamadığından ve avcılığından bahseder. Üçlünün arasında geçen diyalogun sonunda Mr. Harpır'la Seyit'in birlikte keklik avına gitmesine karar verilir. Tuslog'da hava ikmali ve uçak satışı yapan Mr. Harpır domuz yetiştiricisi bir ailenin oğludur. Fakat kendisi domuzları sevmez ve kekliklerle ilgilenir. Hafta sonuna kadar şehirde kalan Seyit Anıtkabir'i ziyaret eder. Anıtkabir'deki müzeyi gezerken Elvan Çavuş'un Atatürk ve İsmet İnönü'den ne kadar umutlandığını düşünür. Onların köye ve memlekete büyük yenilikler getireceklerini düşünmüş olan Elvan Çavuş ve Seyit hayal kırıklığına uğramışlardır. Ulusalçılığın zirvede olduğu dönemlerde halka yerli mal kullanmalarını söylemiş olan siyasilerin yabancı marka düşkünlüğünü eleştirir. Yakın çevresini zenginleştiren bürokratları düşünür. Atatürk'ün eşyaları arasında gezinirken değişik düşüncelere kendini kaptıran Seyit, onun ve yol arkadaşlarının neden halkçı bir toplumsal düzen inşa edemediklerini merak eder. Harpır'ın Tuslog'da çalıştığını ve onun nüfus sahibi olduğunu öğrenen Seyit, onun sayesinde iş bulabileceğinden neredeyse emindir.

Seyit'le Mr. Harpır'ın Ava Gitmesi ve Yaşar'ın Kekliği İçin Endişelenmesi Mr. Harpır'ın arabasıyla köye gelinir ve av için Yaşar'ın kekliği alınır. Yaşar kekliğini vermek istememiş fakat babasına karşı da gelememiştir. Oğlunun ABD'lilere kendini beğendirmeye çalışmasına sinirlenen Elvan Çavuş başka işlere odaklanmaya çalışır. Ali Ağa'ya Yenikesik'teki tarlayı sürmeye gitmesini söyler. Fakat Ali Elvan Çavuş'a vaktin çok erken olduğunu ve daha sonra sürülebileceğini söyler. Mr. Harpır'ın köye geldiğini duyan Karami Bükülmezlerin evindeki tedarike göz atar. Bükülmezlerin Mr. Harpır'ı layığıyla ağırlayamayacaklarını düşünerek onu kendi evine davet etmeye karar verir. Ardından ABD'lilerin domuzların köye doğru geldiklerini haber verdikleri öğrenilir. Karami ve diğer avcılar tarafından domuzlar büklerde pusuya düşürülür. Etraf kan gölüne döner. Kısa bir süre sonra Seyit ve Mr. Harpır avdan geri döner. Karami Mr. Harpır'ı evine davet eder. İsmahan avlanan keklikleri haşlayıp bulgur pilavıyla servis eder. Yarın sabah ikili yeniden ava gidecektir. Mr. Harpır Yaşar'ın kekliğinden çok memnun kalmıştır. Yarın ikilinin ava gideceğini öğrenen Yaşar kekliği için daha fazla endişelenir.

Mr. Harpır'ın Elcik Kekliği Satın Almak İstemesi Elvan Çavuş Karami'nin evinde ziyafet çeken konukları görmeye gider. Mr. Harpır'a bölgenin önemli isimleri izzeti ikramda bulunmaktadır. Uçak mühendisi olan Mr. Harpır yöneticilere Türkiye'ye uçak fabrikası kurmayı önermiş fakat teklifi reddedilmiştir. Bunun yerine ABD Türkiye'ye uçak satmaya karar vermiştir. Türk yetkililer de kendilerine uygun görülen her şeyi kabul etmişlerdir. Köyün zenginleri Mr. Harpır'ı memnun etmek için birbirleriyle yarışır. Mr. Harpır Yaşar'ın kekliğini satın almak için 50 dolar, ardından 100 dolar ve son olarak 150 dolar teklif eder. Fakat Seyit Mr. Harpır'a kekliğin Yaşar'a ait olduğunu ve onu satamayacağını söyler. Mr. Harpır'ın ısrarı ve diğerlerinin baskıları nedeniyle zor durumda kalır. ABD'li konuşun her açıdan memnun edilmesi için Seyit'e baskı yapılır. Seyit iş bulma umuduyla kekliği Mr. Harpır'a hediye etmek ister. Fakat oğluna ait olan kekliği satamayacağını bütün baskılara rağmen yineler.

Seyit'in Kekliği Almaya Çalışması ve Yaşar'ın Onu Saklaması Uyumakta zorlanan Seyit, eşi İsmahan ve çocukları Burgaç'la Buduş'un çıkardığı sesleri dinler. Şehirde iş bulmayı ve köyden kurtulmayı çok arzulayan Seyit Karami'nin Mr. Harpır'a verdiği keçeyi düşünür. Mr. Harpır'a Yaşar'ın kekliğini vermediği için uyuyamaz. Gün doğumunda yeniden ava çıkacaklarını hatırlayınca Yaşar'dan kekliği nasıl alacağını düşünen Seyit kekliğin kendisine verilmeyeceğini düşünür. Seyit, sabahleyin kekliği kolayca alıp götürebileceği bir yere koymaya karar verir. Elvan Çavuş'la Yaşar'ın yattığı odanın kapısını zorlamasına rağmen içeri girmeyi başaramaz. Seyit, aile fertlerinin kapının zorlandığını duyup duymadıklarını düşünerek yatağa geri döner. Gözüne uyku girmiş olan Elvan Çavuş Seyit'in odanın kapısını zorladığını işitmiştir. Elvan Çavuş Seyit'in Yaşar uyanmadan önce kekliği alıp Mr. Harpır'a vermeyi planladığını anlamıştır. Torununun üzülmesini istemeyen ve ABD'liye keklik vermek istemeyen Elvan Çavuş Yaşar'ı uyandırır ve kekliği saklamaya karar verir. Avşar Değirmeni yakınlarında çobanlarla birlikte otururlar. Müslim Ağa Yaşar'ı ve Elvan Çavuş'u kekliği ABD'liye vermemeleri konusunda cesaretlendirir. Elvan Çavuş Yaşar'a Mr. Harpır Dökülcek'ten ayrılana kadar çobanlarla kalmasını söyler.

Seyit'in Elcik Kekliği Mr. Harpır'a Hediye Etmesi Sabahleyin kekliği ve Yaşar'ı evin içinde bulamayan Seyit endişeli bir halde Mr. Harpır'la birlikte ava gider. Mr. Harpır'ın Ankara'ya döndüğü akşam Yaşar kekliğiyle birlikte eve döner. Fakat aynı gece Seyit kekliği alıp Ankara'ya gider ve onu Mr. Harpır'a kendisine iş bulması şartıyla hediye eder. Kekliğinin babası tarafından çalındığını öğrenen Yaşar üzüntüden çılgına döner ve Seyit'e saldırır. Elvan Çavuş'tan çekinen ve yaptığı şeyden utanan Seyit bir süre Yaşar'a karşılık vermez. Fakat en sonunda sinirlerine hâkim olamayıp o da Yaşar'a vurur. Kekliğinden ayrı düşen Seyit sürekli ağlamaktadır. Şefika'yla birlikte Bükülmezlere gelen Kadir Yaşar'a, kekliği kendisine vermiş olsaydı bir taya sahip olmuş olacağını söyler. Yaşar'ın kekliğini Mr. Harpır'a veren Seyit'i eleştirir. İsmahan konunun kapatılmasını ister. Seyit'le Elvan Çavuş kırdı sessizce yürüyüp bir yere otururlar. Meseleyi kendi aralarında konuşarak çözmeye çalışırlar. Seyit kente göç etmek ve iş bulmak için her şeyi yapabileceğini söyler. Yoksulluktan, köylülükten bıkmıştır ve istediklerini elde edebilmek için ABD'lilerle iş birliği yapıp oğlunun kekliğini vermeye razıdır. Elvan Çavuş evini ve tarlasını satıp ABD'lilere boyun eğmek istememektedir. Seyit'in maddi kaygıları insani değerlerinin önüne geçer.

Yaşar'ın Mr. Harpır'dan Elcik Kekliği Geri Almaya Çalışması İlerleyen günlerde Seyit'le Yaşar köy yolunu gözlemeye başlar. Yaşar kekliğinin geri dönmelerini beklerken Seyit Mr. Harpır'dan haber gelmesini bekler. Seyit Kırık'a giden Karami'ye postaneye uğramasını ve kendisine mektup gelip gelmediğini kontrol etmesini söyler. Aynı günlerde Ali Ağa askere çağrılmayı beklediği için endişelidir. Yaşar'ı neşelendirmek isteyen Elvan Çavuş köylüleri bağbozumuna götürür. Şarkılar ve türküler eşliğinde üzüm salkımları toplanır. Gülnare dahi Yaşar'ın yüzünü güldürmeyi başaramaz. Bir süre sonra Yaşar eve koşarak gelir ve Mr. Harpır'ın otomobilini Karamilerin evinin önünde gördüğünü haber verir. Akşamleyin evinde ziyafet veren Karami'nin evine Elvan Çavuş ve diğer aile üyeleri de gider. Seyit, kekliği Mr. Harpır'ın elinden almaya çalışan Yaşar'a engel olur. Mr. Harpır Ankara'dan getirdiği hediyeleri Dökülcekli arkadaşlarına dağıtır. Harpır, Betti ve çocukları karınlarını iştahla keklik etiyle doyururken köylüler arasında keklik üzerine tartışma yaşanır. Elvan Çavuş Mr. Harpır'dan kekliği geri ister ve Yaşar'ın durumunu anlatır. Fakat Mr. Harpır Elvan Çavuş'un söylediklerini anlayamaz. Karami ve Muhtar da verilen hediye'nin geri alınamayacağını söyler ve keklikten vazgeçmelerini tavsiye eder. Yemeğin bitmesinin ardından bir terslik olduğunu sezen Mr. Harpır ailesiyle birlikte Ankara'ya geri döner. Ali'yle Yaşar Mr. Harpır'ın otomobiline taş atarlar. Köye geri dönen Karami Elvan Çavuş'a misafirlere mahcup olduklarını ve çocuklara sahip çıkması gerektiğini söyler. Aile fertleri eve dönerler. Elvan Çavuş ve Yaşar'dan utanan Seyit Mr. Harpır'ın hediyelerini yanına almamıştır. Zira Elvan Çavuş'un onları yakacağını bilmektedir.

Yaşar'la Elvan Çavuş'un Kaymakam'a Şikayette Bulunmaları ve Seyit'in Tuslog'a Gitmesi Yaşar ile Elvan Çavuş Sulakça'ya gidip Kaymakam'a dilekçe yazarak kekliği geri alabileceklerini düşünürler. Seyit onları Kaymakam'ın yapabileceği bir şey olmadığı ve kendilerini rezil edecekleri konusunda uyarırsa da onlar dilekçe göndermekte kararlıdırlar. Tuslog'a giden Seyit güvenlik görevlilerine iş görüşmesi için geldiğini ve Mr. Harpır'ı tanıdığını söyleyerek içeri girmeye çalışır. Fakat sıkı güvenlik önlemlerinin alındığı fabrikaya girmekte zorlanan Seyit güvenlik görevlilerine bütün hikâyeyi anlatır. Güvelik görevlileri Seyit'in işe alınması için Mr. Harpır'a rüşvet verdiğini anlamışlardır. Fakat kekliğin yeteneklerini dinleyen görevliler hayranlıklarını gizleyemezler.

Seyit'in Mr. Harpır'la İş Üzerine Görüşmesi İsrarlarını sürdürmesi üzerine kılık kıyafeti uygun bulunmamasına rağmen Seyit içeri alınır. Fakat binanın içindeki siyahi polisler Seyit'in söylediklerini anlayamaz ve onu içeri kabul etmezler. Türkçe konuşan bir çalışan Seyit'e Türkiye'de binlerce ABD'linin çalıştığını ve birçoğunun adının Harpır olduğunu söyler. Çalışan Seyit'e Harpır'ın kartını almasını ve gerekli bilgileri edindikten sonra yeniden gelmesini söyler. Vakit kaybetmek istemeyen Seyit Harpır'ın evine gidip Betti'yle görüşür. Betti'ye Harpır'la görüşmek için Tuslog'a gittiğini fakat onunla görüşemediğini söyler. Betti Harpır'ı telefonla arar ve Seyit'in Tuslog'a geleceğini haber verir. Yeniden Tuslog'a giden Seyit'i Mr. Harpır karşılar. Mr. Harpır Seyit'i insan kaynakları sorumlusuna götürür ve iş başvurusu belgesi doldurtur. Görevli Seyit'e hakkında güvenlik soruşturması yapılacağını ve soruşturmanın olumlu sonuçlanması durumunda iş teklifi yapılacağını söyler. Konakladığı hana geri dönen Seyit Karami'yi görür fakat birbirleriyle selamlaşmazlar.

Elvan Çavuş'la Yaşar'ın Kekliği Geri Alma Girişimleri Yaşar'la Elvan Çavuş Mr. Harpır'ı şikâyet etmek ve kekliği geri almak amacıyla kaymakamla görüşmek için hükümet konağına gelmişlerdir. Elvan Çavuş kaymakama Yaşar'ın mağduriyetinden bahseder ve konuşmasını Anti-Amerikan söylemlerle süsler. Yurdunun ABD'liler tarafından sömürülmesine katlanamamaktadır. Başlangıçta kaymakam onun solcu örgütlerle ilişki halinde olduğunu düşünse de kısa süre sonra bu

düşüncesinden vazgeçer. Kaymakam ikiliye dilekçe doldurup valiyle görüşmelerini söyler. Dilekçe doldurduktan sonra valiliğe giden ikili vali yardımcılarında biriyle görüşür. Vali yardımcısı sorunu siyasi bir olay haline getirmeden çözmeyi teklif eder. Türkiye-ABD ilişkilerine zarar gelmemesine dikkat edilmelidir. Vali yardımcısı ikiliye Adalet Partisi'ne mensup olan bir siyasiyi aracı olarak kullanmayı ya da Süleyman Demirel'in eşi Nazmiye Hanım aracılığıyla Tuslog'un doktoru Atilla Sunay'la görüşmelerini ve keklığı ona aldirmalarını önerir. Akşamleyin hancıyla konuşan ikili ne yapılması gerektiği konusunda akıl danışır. Fakat hancı siyasetle ilgilenmediğini söyler. Demirel'in Kavaklıdere'deki Buğday Sokak'ta bulunan evine giden ikili Nazmiye Hanım'la görüşür. Nazmiye Hanım ikiliyi oldukça sıcak karşılar ve hem Süleyman Demirel'e hem de Atilla Sunay'a konuyu açacağını söyler. Sorunun siyasi bir olay haline gelmesi istenmez. Günlerdir şehirde konaklayan Elvan Çavuş, Yaşar ve Seyit üçlünün parası iyice suyunu çekmiştir.

Elvan Çavuş'la Yaşar'ın Kekliği Geri Almak İçin Gittikleri Apartmanın Girişinde Tutuklanmaları Nazmiye Hanım'dan haber gelmesini bekleyemeyen Elvan Çavuş celallenerek Amerikan Hastanesi'ne gidip Atilla Sunay'la bizzat konuşmaya karar verir. Hastaneye giden Elvan Çavuş görevlilere Nazmiye Hanım ve vali tarafından gönderildiklerini, Atilla Sunay'ı tanıdığını ve onunla görüşmek istediklerini söyler. Vizitede olan Atilla Sunay bir süre sonra ikilinin yanına gelir. Elvan Çavuş Atilla Sunay'a bütün hikâyeyi anlatır. Sıkıntılı bir halde Elvan Çavuş'u dinlemiş olan Atilla Sunay Cumhurbaşkanının oğlu olduğu için herkesin kendisinden yardım istediğini, sorunların hala eski usullerle halledilmeye çalışıldığını söyler. Fakat Atilla Sunay Elvan Çavuş'tan Mr. Harpır'ın bilgilerini alır ve onunla görüşeceğini ardından kendilerini durumdan haberdar edeceğini söyler. Dökülcek'e dönmüş olan Seyit kolluk kuvvetleri tarafından soruşturulduğunu bazı yerlilerden öğrenir. Çok sıkı bir şekilde soruşturulduğunu anlayan Seyit heyecan ve endişeyle sonucu beklemeye başlar. Aynı günlerde ABD'ye ait uçaklar tarafından yakılan büklükteki topraklar köylüler arasında kapışılır. En verimli ve en büyük arazileri Paşacık, Muhtar Hamza ve Karami gibi isimler satın alırlar. Dökülcek'e gelen üniversite öğrencileri sömürüye karşı eylem yapmış fakat Dökülceklilerin onlara destek vermemeleri üzerine tutuklanıp karakola götürülmüşlerdir. Mr. Harpır'la görüşmeye karar veren Elvan Çavuş ve Yaşar onun evine giderler. Apartmanın girişinde Tecir Ali'yle karşılaşmaları üzerine onların sorun çıkaracağını düşünen Tecir Ali içeri girmelerine izin vermez. Apartman kapısının önünde beklemeye başlayan ikiliyi kısa bir süre sonra polisler alıkoymalar. Aynı apartmanda oturan Tüccar Nejat Soytürk ikiliyi Anarşist sandığı ve onların saldırısına uğrayacağını düşündüğü için kolluk kuvvetlerinden yardım istemiştir. Diğer siyasi tutuklularla birlikte tutulan Elvan Çavuş başına gelenleri anlatır. Öğrenciler Elvan Çavuş'a kolayca serbest bırakılmayacağını zira Nejat Soytürk'ün iktidar partisine yakın bir iş insanı olduğunu söylerler.

Nejat Soytürk'ün Kişiliği ve Korkuları Kota satarak ve parayla para kazanarak zenginleşmiş olan Nejat Soytürk'ün tüccarlığı tamamen kağıt üzerindedir. Üretici değil komisyoncudur. İktidar partisindeki siyasilerle yakın ilişkiler kurarak kendi çıkarını gözetir. Kızlarını ve oğullarını iktidar partilerine mensup siyasilerle evlendirmiştir. Öğrenci eylemlerinden oldukça korkan ve kendisine zarar verileceğini düşünen Nejat Soytürk, apartmanın önünde dört saat boyunca beklemiş olan ikiliyi tanıdığı kompradorlar sayesinde tutuklatmıştır. Akşam vakitlerinde katıldığı bir davette Süleyman Demirel'den onların siyasi örgüte üye olmadıklarını ve basit birer köylü olduklarını öğrenir. Kendini gerçek anlamda kapitalist olarak tanımlayan Nejat Soytürk'ün bütün insani değerleri kâr elde etmek üzerine kuruludur. Evli olmasına rağmen başka kadınlarla birlikte olur ve eşinin genç öğrencilerle birlikte olmasını olağan karşılar. Bilincini ve inançlarını tamamen para kazanmaya odaklamış olan Nejat Soytürk'ün bütün ilişkileri ve dünya görüşü çıkar üzerine kurulmuştur.

Elvan Çavuş ile Yaşar İkilisine İşkence Edilmesi ve Serbest Bırakılması Karakolda sorgusu yapılan Elvan Çavuş ve Yaşar ikilisine apartmanın önünde neden bekledikleri sorulur. Dev-Genç, TÖS ve DİSK gibi örgütlerle bağlantıları olup olmadığı sorulur. Köye gelen devrimci gençlerle iletişime geçip geçemedikleri ve hangi partiye oy verdikleri sorgulanır. Elvan Çavuş bahsi geçen örgütlerin yalnızca isimlerini duyduğunu ve son seçimlerde İşçi Partisi'ne oy verdiğini söyler. Elvan Çavuş'a göre gerçekleri söyleyen tek siyasi parti İşçi Partisi'dir. Komiser Elvan Çavuş'a ABD ve Rusya hakkında ne düşündüğünü sorar. Elvan Çavuş ABD'lileri sevmediğini Ruslarıysa tanımadığını söyler. ABD'lilerin Dökülcek'te avladıklarından bahseder. Apartmanın önünde Mr. Harpır'dan keklığı almak için beklediklerini söylese de güvenlik memurlarını buna inandıramaz. Sorgunun devamı için başka bir yere nakledilen ikiliye türlü işkenceler yapılır. Dönemin devrimci liderlerinin nerede oldukları ve kır gerillasının nereden, ne zaman başlayacağı sorulur. Kendisine ve torununa acımasızca işkence edilmesinin ardından Elvan Çavuş intikam almak için dağa bile çıkabileceğini söyler. İnsanlık onuru aşılanmış ve kendisiyle haksız bir şekilde alay edilmiştir. Bir süre sonra ikilinin Süleyman Demirel ve

eşi Nazmiye Demirel'le görüştüğü öğrenilir. Gerçekten keklığı geri almak için apartmanın önünde beklediği anlaşılan ikili serbest bırakılır. Onlara apartmanların önünde salakane beklememeleri ve derhal Dökülcek'e geri dönmeleri önerilir. Fakat Elvan Çavuş kendilerine büyük haksızlık edildiğini ve intikam duygusuyla dolup taşıtığını söyler.

Seyit'in Endişeli Bekleyişi ve Elvan Çavuş'la Yaşar'ın Başka Bir Hana Yerleşmesi Günlerdir köye dönmemiş olan oğlunu ve babasını merak eden Seyit, onların Tecir Ali'de kaldıklarını ve Mr. Harpır'ı keklük konusunda sıkıştırdıklarını düşünür. Mr. Harpır'ın kendisine iş bulmaktan vazgeçeceğinden ve İşçi Partisi'ne oy verdiği için güvenlik soruşturmasının olumsuz sonuçlanacağından endişe eder. Köylülerin kendisi hakkında olumsuz ifadeler verdiklerini düşünür. Geçimini sağlayacak bir iş bulabilmek için bütün inançlarından ve ideolojisinden vazgeçebileceğini söyleyen Seyit, aynı zamanda köylülerin nadiren birlikte hareket ettikleri günlere özlem duyar. ABD'lilerle birlikte domuz avlayan köylülerin kendi çıkarları için zaman zaman onları nasıl aldattıklarını düşünür. Köylülerin ABD'lilerle dalga geçmiş olmalarını gülünç bulur ve bu düşünce onu mutlu eder. Gördükleri işkencenin ardından birkaç gün dinlenmek isteyen ikili Ahmet'in hanından kovulur. Zira yakın geçmişte devrimcilerle eylemlere katılmış olan Ahmet fişlenmiş ve işkence görmüştür. Yeniden işkence görmekten korkan Ahmet ikiliye başka bir yerde kalmaları gerektiğini söyler. Yayla Palas'a gelen ikili Mehmet Efendi'nin hoşgörüsü sayesinde paraları olmamasına rağmen hana yerleşir. Yaralara tuz basılır ve ağırlarla zedelenmelere müdahale edilir.

Elvan Çavuş'un Kekliği Geri İstemesi ve Halkın İkiye Bölünmesi Az da olsa kendine gelmeyi başaran ikili yeniden apartmanın önüne gider. Mr. Harpır'ın yolunu kesen Elvan Çavuş maruz kaldıkları işkenceyi öfkeli bir halde dile getirir ve keklığı geri ister. Yaşar'ın keklığı nasıl yetiştirdiğinden, aralarındaki duygusal bağdan ve keklığın üzerinde onun emeğinin olduğundan bahseder. Mr. Harpır'ın keklığı gasp ettiğini ve küçük bir çocuğun keklığını zorla elinde tuttuğunu söyler. Fakat Mr. Harpır keklığın Seyit tarafından kendisine hediye edildiğini, onu çok sevdiğini, onunla çok iyi avlandığını ve geri veremeyeceğini söyler. Mr. Harpır'ın küçük bir çocuğun keklığını gasp etmiş olması mahallelileri ikiye böler. Çoğu varsıl Mr. Harpır'ın yanında taraf tutarken emekçiler Elvan Çavuş'u destekler. Asker, hukukçu, doktor ve tüccarlar ABD'liyi desteklerken öğrenciler ve emekçiler Elvan Çavuş'tan yana taraf olurlar.

Öğrencilerin Elvan Çavuş'la Yaşar'a Yardım Etmeleri Kekliği almak için sokakta nöbet tutup Mr. Harpır'ı yıldırma çalışmaları Elvan Çavuş apartmanında oturan öğrenciler tarafından eve davet edilir. Sökeli bir toprak sahibinin oğlu olan Turgut'un babası doktordur. Annesiyse Amerikan Koleji'ni bitirmiş fakat çalışmamaktadır. Devrimci öğrencilerden yana tarafmış gibi görünmemek için yurttan kalmayıp eve yerleşmiş olan varsıl ailelerin çocukları, apartmanda yaşayan evli ve yaşça büyük kadınlarla birlikte olmaktadır. Bazı gençler maddi çıkar elde etmek için kendilerinden yaşça büyük olan kişilerle birlikte olmaktadır. Köylülerin apartmana alınmasından rahatsızlık duyan Albay Sabahattin Bey polise şikâyetle bulunur. Turgut, Halil, Elvan Çavuş ve Yaşar karakola götürülürler. Fakat öğrenciler sabahın köylüleri evden çıkaracaklarını söyleyerek geceyi karakolda geçirmekten kurtulurlar. Genelkurmay'da Tuğgeneral olan eniştesine albayı şikâyet etmeye karar veren Turgut Genelkurmay binasına gider. Fakat içeri girememesi üzerine eniştesini telefonla arayıp durumu anlatır. Tuğgeneral Albay Sabahattin Bey'le ilgileneceğini söyler. Öğrenciler ikiliye Tuslog'a gidip Mr. Harpır'ı meslektaşlarının önünde zor duruma sokmayı tavsiye ederler. Bu sayede Mr. Harpır'ın keklığı vereceği düşünülür. Olaydan haberdar olan apartman sakinlerinden Halk Partisi Trabzon Milletvekili Elvan Çavuş'a Hürriyet'in "Yıldırım Servis"iyle görüşmesini, Atilla Sunay'a yeniden danışmasını, Amerikan Elçiliğine Gitmesini ve Nazmiye Demirel aracılığıyla Adalet Partisi Kadın Kollarını harekete geçirmeyi önerir. Kekliği almakta oldukça ısrarcı olan ikili Mr. Harpır'ın sabrını taşımıştır. Mr. Harpır Amerikan polisine şikâyetle bulunacağını söyler.

Öğrencilerin Mr. Harpır'ı Kaçırma Kararı Verip Plan Yapmaları Karakoldan çıktıktan sonra öğrenciler ve Elvan Çavuş-Yaşar ikilisi keklığı nasıl alabileceklerini düşünürler. Kısa süren bir tartışmanın ardından Mr. Harpır'ın kaçırılmasına ve Betti'den fidye olarak keklığın istenmesine karar verilir. Apartman dairesine geri dönen grup Mr. Harpır'ı nasıl, ne zaman, nereden kaçıracağını, onu nerede tutup saklayacaklarını planlarlar. İp, göz bandı, silah, otomobil ve saklanacak yeri nasıl temin edeceklerini tartışır. Tupamaros gerillalarına öykünen grup kıra kaçmak yerine şehirde kalmaya karar verir. Kaçırma olayının uluslararası bir vakaya dönüşebilecek olması onları endişelendirir. Bir bildiri yayınlamaya anti-empyralist mesajlar vermeyi ve Dev-Genç'le iş birliği yapmayı düşünürler. Fakat asıl amaçtan saptıklarını fark eden grup eylemin siyasallaşmasını istemez. Bir süre sonra Genelkurmay Başkanlığı'ndan eve telefon edilir. Tuğgeneral Hakkı Enişte Turgut'u ziyaret etmek

istediğini iletir. Akşam vakitlerinde öğrencilerin evini ziyaret eden Tuğgeneral Hakkı oldukça soğuk davranır. Başlangıçta üniversitelerdeki solcu öğrencilerin eylemleri üzerine konuşulduktan sonra Tuğgeneral Hakkı Mr. Harpır'ın ne zaman ve nasıl kaçırılacağını sorar. Tuğgeneral Hakkı Albay Sabahattin'i öğrencileri ve köylüleri rahat bırakması konusunda uyardığında kendisine Mr. Harpır'ı kaçırma planının ses kayıtları dinletilmiştir. Albay Sabahattin Tuğgeneral Hakkı'ya şüphelerinde haklı olduğunu göstermiş ve onun elini kolunu bağlamıştır. Bunun üzerine öğrenciler Albay Sabahattin'e çok sinirlenir ve Mr. Harpır'ı kaçırma planından vazgeçer. ABD'nin şantaj araçlarının devlet tarafından halka karşı kullanılmasını eleştirirler. Mr. Harpır'a yönelik kaçırma planlarından haberdar olan Amerikan polisi onun başka bir yere tayin edilmesine karar vermiştir.

Elvan Çavuş'la Yaşar'ın Gazetelere Çıkması ve Elcik Kekliğin Çalınmasına Karar Verilmesi

Kızılay'da torunuyla birlikte amaçsızca gezinen Elvan Çavuş Nazmiye Demirel'le yeniden görüşmeye karar verir. Onları bir süredir takip eden Gazeteci Fazıl ikiliyle röportaj yapar ve yarın çıkacak olan gazetede haber yapılacağını söyler. Demirel ailesinden bekledikleri ilgi ve desteği görmemiş olan Elvan Çavuş Nazmiye Hanım'a sitem eder ve ikramları geri çevirerek oradan ayrılır. İkilinin evden çıktığı sırada Gazeteci Fazıl onların fotoğrafını çeker. Gazeteci Fazıl ikiliye Nazmiye Hanım'la ne üzerine konuştuklarını ve sonucun ne olduğunu sorar. Ardından ikili hana geri döner. Ertesi sabah Elvan Çavuş'la Yaşar'ın hikâyesi gazetede haber olur. Gazeteyi okuyan Turgut'la Halil hana gidip ikiliyle görüşür. Turgut'la Halil elcik kekliği çalmaya karar vermiştir. Turgut'la Halil ikiliye para verir ve onlara keklik satın almalarını söyler. Elcik keklikle satın alınan diğer kekliğin gizlice değiştirilmesine karar verilir.

Mr. Harpır'ın Demecinin Gazetede Yayınlanması ve Kekliği Kaçırma Planına Başlanması

Colorado eyaletinin Denver şehrinden Ankara'ya gelmiş olan Mr. Harpır Tuslog'da F-104 savaş uçağı üzerine çalışmaktadır. Jefferson Technical University'den mezun olan anlatı kişisi gazetede kendisi ve keklikle ilgili yapılan habere yanıt vermek ister ve haberi yapan Fazıl'la röportaj yapar. Olayı kendi bakış açısıyla anlatan Mr. Harpır, kekliğin Seyit tarafından kendisine hediye edildiğini, ona iş bulmaya çalıştığını fakat son seçimlerde İşçi Partisi'ne oy verdiği ve bazı köylülerin onun hakkında olumsuz ifadelerde bulunmasından dolayı soruşturma olumsuz sonuçlandığını söyler. Kendisine viski ikram edilen Fazıl Elvan Çavuş'un ve Seyit'in aleyhinde haber yapar. Kurbağalı köyünden olan eski askerlik arkadaşı Kara Haydar'ın oğlundan keklik alan Elvan Çavuş onu öğrencilere teslim eder. Turgut, apartmanda yaşayan sevgilisi Sema'dan kekliğin değiştirilmesi için yardım ister. Sema ile Turgut Tecir Ali'nin eşi Gülcan'la görüşür ve ondan yardım isterler. Babası Elvan Çavuş'a yardım etmek isteyen Gülcan, eşine ve apartman sakinlerine rağmen işten atılmayı göze alarak yardım etmeyi kabul eder.

Planın Hayata Geçirilmesi ve Seyit'in Güvenlik Soruşturmasının Olumsuz Sonuçlanması

Üç gün içinde İspanya'ya taşınmayı bekleyen Harpırların evine gizlice girip kekliklerin değiştirilmesi gerekmektedir. Plana sonradan dahil edilen Nejat Soytürk'ün eşi Nezahat Hanım Gülcan'a Betti'nin kuaföre gideceğini ve onu çay içmeye davet edeceğini söyler. Bu sırada kekliklerin değiştirilmesi gerekmektedir. Gülcan işten atılmaktan ve Sema'nın Albay Sabahattin tarafından dinlenmiş olmasından çekinmektedir. Gülcan Betti'yle görüşür ve hem onunla hem de çocuklarıyla gözyaşları içinde vedalaşır. Karami Seyit'e Mr. Harpır tarafından gönderilen mektubu okur. İşçi Partisi'ne oy verdiği ve köylülerin kendisi hakkında "kanı bozuk" gibi ifadeler kullanmış olmasından dolayı iş başvurusu reddedilmiştir. Bunun üzerine Seyit Mr. Harpır'la yüz yüze görüşmeye hatta kekliği geri istemeye karar verir. Ankara'ya gelen Seyit Tecir Ali'yle görüşür. Tecir Ali Seyit'i kekliği istemekten vazgeçirmeye çalışır ve kapıcılık işini ona devredebileceğini söyler. Zira Tecir Ali sivil polis olacağını ve Anarşistleri ihbar edeceğini söyler. Tecir Ali Seyit'le İşçi Partisi'ne oy verdiği için alay eder. Fakat Seyit seçim olması halinde yeniden İşçi Partisi'ne oy vereceğini zira doğruları yalnızca onların söylediklerini söyler. Ardından Seyit Elvan Çavuş'la Yaşar'ı bulmak umuduyla Kızılay'a gider.

Turgut'un Düzen Eleştirisi

Öğrenci arkadaşlarıyla birlikte evde bulunan Turgut Doktrinler Tarihi dersine çalışmaktadır. Çalıştığı derste işlenen konuların içeriğini öğrendikçe var olan dünya düzenin tamamen burjuvaların çıkarlarını koruduğuna ve ona hizmet ettiğine inanır. Bundan dolayı ders çalışmaktan oldukça bunalır. Tecir Ali'nin sivil polis olacağını ve Albay Sabahattin için casusluk yapacağını düşünen Turgut taşınmaya niyetlidir. Elvan Çavuş'la Yaşar'ın kekliğini Mr. Harpır'dan almayı çok ister. Sema'yla seviştiği sırada ideolojik düşüncelerinden ve gündelik dertlerinden tamamen uzaklaşır. Sevişmenin ardından dünyada, yaşadığı ve doğduğu şehirde kaç tane insanın seviştiğini düşünür. İnsanların ne kadar bastırılmış ve baskılanmış olduklarını düşündükçe öfkelenir.

Betti'nin İtirafı ve Kekliğin Başarıyla Çalınması Sabah saatlerinde Nezahat Soytürk Betti'yi çaya davet edecektir. Fakat Gülcan Mr. Harpır'ın hala evde olduğunu ve keklığı almasının mümkün olmadığını söyler. Bunun üzerine Nezahat Betti'yle birlikte Samanpazarı'na gider ve Türkiye'den ayrılmadan önce onun hediyelik eşyalar almasını ister. Betti Nezahat'a keklık konusundaki düşüncelerini dile getirir ve Elvan Çavuş'la Yaşar'ı haklı bulduğunu söyler. Öncelikle küçük bir çocuğa ait olan keklığın onun rızası dışında alınmasını doğru bulmaz. Köyden ayrıldıkları sırada çocuklar tarafından otomobillerine taş atıldığını ve bundan çok utandığını dile getirir. Elvan Çavuş'la Yaşar'ın keklığı geri almak için çektikleri zorluklara şahit oldukça daha da üzölmüştür. Birçok kez eşine keklığı geri vermeleri gerektiğini söylemiş fakat onu ikna edememiştir. Zira Betti birçok ABD'linin başka ölkelerde oldukça şımardıklarını ve istedikleri her şeyi yapabileceklerini düşündüklerini söyler. Katolik inancını benimsemiş olan Betti için Harpır'dan boşanmak oldukça zordur. Betti Nezahat'ın evli olmasına rağmen başka erkekler görüştüğünü bilir ve kendisine karşı bu kadar dürüst olduğu için ona saygı duyduğunu söyler. ABD'lilerin oldukça bencil, düşüncesiz ve şımarık olduklarını düşünen Nezahat Betti'nin duyarlılıkları olan bir insan olduğunu görür. Harpırların çocuklarını odalarına götürüp onları oyuncaklarıyla oyalayan Gülcan keklığı bir kutunun içine koyup Sema'ya götürür. Fakat keklığı Sema'ya götürdüğü sırada apartman sakinlerine yakalanmaktan çok çekinir. Kimseye yakalanmadan ve görünmeden keklığı Sema'nın evine bırakan Gülcan Harpırların evine geri döner.

Seyit'in Kent Hayatıyla Yüzleşmesi ve Kente Göç Etmekten Vazgeçmesi Kuşulu Park civarında gezinen Seyit Elvan Çavuş'la Yaşar'ı arar. Etraftaki işportacılar ve seyyar satıcılara onları sorar. Satıcılardan biri Seyit'e Yayla Palas'ı gösterir ve maddi durumu iyi olmayan yabancıların genellikle orada kaldığını söyler. Yayla Palas'ta Mehmet Efendi'yle görüşen Seyit Elvan Çavuş'la Yaşar'ın dışarıda olduğunu ve akşam vakitlerinde geleceklerini öğrenir. Gençlik Parkı'na ikiliyi aramaya giden Seyit kent hayatıyla derinlemesine yüzleşir. Anamalcılığın ve Merkantilizmin her geçen gün güç kazandığı şehirlerde tahrip edilmiş olan doğaya ve yitirilmiş olan insani değerlere şahit olur. Yayla Palas'a geri döndüğünde Elvan Çavuş ve Yaşar'la karşılaşır. Elvan Çavuş'la Yaşar keklığı geri alamadıkları gibi Seyit de iş bulamamıştır. Aile üyeleri birbirlerini anlayıp barışırlar. Seyit Harpır'dan iş istemekten vazgeçmiştir. Elvan Çavuş'la Yaşar keklığı alabilecekleri konusunda umutlarını yitirmemişlerdir.

Kekliğin Başarıyla Kaçırılması ve Gerçek Sahiplerine Teslim Edilmesi İçinde keklık olan kutuyla birlikte dairesinden ayrılan Sema merdivenlerde birkaç komşusuyla karşılaşır. Bu durum onu oldukça tedirgin eder. Sokağa çıktığında Tecir Ali'yle karşılaşması üzerine keklığın ötmemesi için dua eder. Zira kutuda keklığın olduğunun anlaşılması durumunda Albay Sabahattin'e ispiyonlanacağını bilmektedir. Fakat Sema Tecir Ali'nin yanından keklık ötemeden ayrılır. Bir pastanede Turgut ve Halil'le buluşur. Turgut'la Sema Yayla Palas'a gidip keklığı gerçek sahiplerine teslim ederler. Bükölmez ailesi çabalarından dolayı Turgut'la Sema'ya teşekkür edip hiç vakit kaybeden Dökölcek'e geri döner. Birlikte giriştikleri eylemin ardından Sema'yla Turgut birbirine daha çok yakınlaşır ve şehvet duyguları daha da kabarır. Nezahat'la Betti Yeşilseki'deki apartmana geri dönerler. Nezahat Gülcan'ın bakışlarından ve gülümsemesinden keklığı değiştirdiğini anlar. Harpırlar keklığın değiştirilmiş olduğunu anlamazlar. İspanya'ya taşınacak olan ABD'li aile mobilyalarını Karami'ye satacaktır. ABD'li aile Türkiye'deki yaşantılarından memnun olduklarını ve Türkleri sevdiklerini dile getirirler.

Yaşar'ın Saflığından Kurtulması Dökölcek'teki evlerine geri dönmüş olan Bükölmez ailesinin erkekleri huzurlu bir uyku çekmişlerdir. Neşeyle ve coşkuyla uyanmış olan Yaşar doğup büyüdüğü topraklara, yaşadığı bölgenin dağlarına ve nehirlerine daha sevgi dolu gözlerle bakar. Ankara'da maruz kaldıkları haksızlıkların ardından hayatın gerçekleriyle tanışmış ve kedisıyla keklığını kafesin içinde tutmaktan vazgeçmiştir. Onları evlerinin avlusuna çıkarıp serbest bırakır. Yakın gelecekte ezenlere karşı verilecek mücadelede güçlü olabilmek için tarhana çorbasını içmeye gider.

Temalar

Toplumsal Sınıf Baykurt'un *Keklik* adlı eserinde Türkiye Cumhuriyeti'nin toplumsal sınıfları arasındaki çatışmalar derinlemesine irdelenir ve Sosyalist dünya görüşüne sahip olan yazar Anamalcılığa ve Merkantilizme dayanan yeni dünya düzenini çeşitli antitezler üzerinden eleştirir. Eserde çeşitli roller oynayan tüccar, bürokrat, üst seviyeli memurlar ABD'nin empoze ettiği yaşam tarzını benimsemiştir ve çoğu ABD'lilerle iş birliği halindedir. Eserde yer alan işçi ve köylü sınıfına mensup olan anlatı kişileri ise genellikle ABD güdümündeki politikaları eleştirir ve ölkelerinin doğal kaynaklarıyla işgücünün sömürülmesine karşı çıkar. İşçi ve köylü sınıfıyla kentsoylu sınıf arasındaki çatışmayı ve farklılıkları anlatı boyunca yazar, gerçekçi uygulamalar aracılığıyla okurun gözleri önüne

serer. Mr. Harpır'ın Yaşar'a ait olan keklığı haksız bir şekilde sahiplenmesi gibi simgesel bir olay üzerinden toplumu oluşturan sınıfların kimden ve neyden yana taraf aldıkları görülür. Türkiye-ABD ilişkilerinden çıkarı olan burjuva sınıfı Mr. Harpır'ı desteklerken işçi ve köylü sınıfı genel olarak Elvan Çavuş ve Yaşar'ın haklı olduğunu savunurlar. Fakat devletin erklerini yönetme gücünü elinde bulunduran sınıf haksız olmasına rağmen istediklerini elde etmeyi başarır. Bundan dolayı işçiler, köylüler ve öğrenciler kendilerine ait olan hakları elde edebilmek için yasa dışı yollara başvururlar. Burjuva sınıfını temsil eden anlatı kişileri birer eyleyen olarak olumsuz yönde de olsa oldukça bütüncül ve tutarlı bir tavır sergilerler. İşçiler, köylüler ve öğrencilerse değişik yönlerden yabancılığa uğramış ya da yeterli seviyede sınıf bilincine varamamışlardır.

Nesil Baykurt'un köy romanlarında rol oynayan başkişilerin genel olarak nesil çatışması halinde oldukları görülür. Seksenli yaşlarında olan Elvan Çavuş Seferberlik yıllarında cephede savaşmış ve Cumhuriyetin kuruluşuna şahit olmuştur. Idealist bir neslin ferdi olarak insani değerlerini yitirmemiş ve bireyci bir bilinçten ziyade toplumcu bir dünya görüşü geliştirmiştir. Atatürk'ün kurduğu ve daha sonra İsmet İnönü'nün önderlik ettiği Halk Partisi'nin toplumcu bir düzen kuracağından hiç kuşku duymamıştır. Fakat ülkesinin geldiği durumu gözlemledikçe düşüncelerinde yanıldığını görür ve hayal kırıklığına uğrar. Daha sonra Demokrat Parti'yi desteklemiş olan Elvan Çavuş siyasilerin burjuva sınıfı ve emperyalist güçlerle iş birliği halinde olduklarını görmüş ve İşçi Partisi'ne oy vermiştir. Yapılan son seçimlerde herhangi bir partiye oy vermemiştir. Farklı bir kuşağa mensup olan Elvan Çavuş'un oğlu Seyit ise babasının toplumcu dünya görüşünden etkilenmiş olsa da dönemin baskın siyasi ideolojisinden oldukça etkilenmiştir. Kendi emeğine ve sınıfına yabancılığa uğramış olan Seyit'in tek arzusu köyden kente göç edip ailesini geçindirebilecek bir işe sahip olmaktır. İstediklerini elde edebilmek için ideolojik görüşünden ve insani değerlerinden vazgeçebileceğini söyler. Umutlarını yitiren ve tükenmişlik sendromu yaşayan Seyit son seçimlerde İşçi Partisi'ne oy vermiş olsa da düzenin değişeceğine dair umutlarını yitirmiştir. Elvan çavuş idealist bir nesli temsil ederken Seyit bireycileşmiş ve kendi doğasına yabancılığa uğramış bir kuşağı temsil eder.

Adaletsizlik Elvan Çavuş'un torunu Yaşar, evcilleştirdiği keklığı henüz civcivken Tekinbük'te yakalamış ve onu yıllarca yetiştirmiştir. Yakaladığı çekirgelerle elcik keklığı bizzat beslemiş ve onu her şeyden çok sevmiştir. Yaşar elcik keklığı köyde âşık olduğu kız olan Gülnare'yle özdeşleştirmiştir. Kekliğin gözleri ve pulları ona Gülnare'yi hatırlatır. Yıllarca büyük emekler vererek yetiştirdiği keklığın babası tarafından Mr. Harpır'a hediye edilmesi üzerine Yaşar üzüntüden çılgına döner. Geceleri keklığını sayıklar ve sürekli onun yolunu gözler. Torunun içler acısı durumunu gören Elvan Çavuş Ankara'ya gidip keklığı geri almaya karar verir. Fakat keklığı geri alma girişimleri onlara pahalıya patlar. Elvan Çavuş'la Yaşar Mr. Harpır'ın yaşadığı apartmanın önünde saatlerce bekler. Onların hırpani giyimlerinden şüphelenen ve vuku bulan öğrenci eylemlerinden dolayı büyük tedirginlik yaşayan Tüccar Nejat Soytürk, komprador dostlarının aracılığıyla Elvan Çavuş'la Yaşar'ı tutuklatır. Anarşistlerle iş birliği halinde oldukları düşünülen ikiliye çeşitli işkenceler yapılır. Cinsel organlarından elektrik verilir ve acımasızca dövülürler. Maruz kaldıkları şiddete rağmen ikili haklarını arayamazlar. Yaşar'a ait olan keklığı bütün girişimlere rağmen Mr. Harpır'dan almayı başaramazlar. Zira dönemin burjuva sınıfı ABD'yle olan ilişkilerin zarar görmesini istemez ve bundan dolayı kendi halkına işkence etmekten çekinmez. Hukuki yollardan haklarını arayamayacaklarını anlayan ikiliye öğrenciler yardımcı olurlar. Elcik keklığı Mr. Harpır'dan çalıp gerçek sahiplerine teslim ederler.

Çatışma Baykurt'un çoğu romanında işlenen en önemli konulardan biri devlet yapılarının burjuva sınıfı ve emperyalist güçlerle nasıl ilişki halinde olduğudur. Cumhuriyetin ilan edilmesinin ardından bazı halkçı politikalar hayata geçirilmiş olsa da özellikle Demokrat Parti dönemiyle birlikte tamamen serbest piyasa ekonomisinin güdümüne girilmiştir. Marshall Planı kapsamına giren Türkiye'ye ABD, çeşitli yardımlar getirme ve hizmet sunma bahanesiyle yerleşmiştir. Serbest piyasa ekonomisinden ve Marshall Planı yardımlarından en çok kâr elde eden kentsoylular çıkarlarına herhangi bir zarar gelmemesi için ciddi önlemler alırlar. Fakat ülkenin büyük bir bölümünde üniversite öğrencileri tarafından sömürgecilik ve emperyalizm karşıtı eylemler başlatılır. Deniz Gezmiş, Mahir Çayan ve Yusuf Aslan gibi devrimci liderlerin öncülüğünde özellikle kırsal bölgelerde yaşayan halk bilinçlendirilmeye çalışılır. Elvan Çavuş'la Yaşar'a işkence yapıldığı sırada bu isimlerin nerede saklandıkları ve kır gerillasının ne zaman başlayacağı sorulur. Maruz kaldığı işkencelerden dolayı insanlık onuru ayaklar altına alınmış ve kendisiyle alay edilmiş olan Elvan Çavuş İşçi Partisi'ne oy vererek ne kadar doğru yaptığını anlar ve gerekirse dağa bile çıkacağını söyler. Belirli bir sınıfın çıkarları doğrultusunda hareket eden devlet, onların çıkarları karşısında sorun teşkil eden herkese sınırsız derecede kaba kuvvet kullanır. Ankara sokaklarında bombalı saldırıların ve silahlı çatışmaların sayısı gün geçtikçe artmaktadır.

Aşk Derinlemesine bir şekilde olmasa da *Keklik* adlı eserde aşk teması da işlenmiştir. On iki-on üç yaşlarında olan Yaşar köylüsü olan Gülnare adlı genç bir kıza âşıktır. Cıvıvken evcilleştirdiği keklığının gözlerini Gülnare'nin gözlerine pullarını ise Gülnare'nin çillerine benzetmektedir. Gülnare'yi her görüşünde Yaşar çok heyecanlanır ve terlemeye başlar. Onunla düzgün bir şekilde konuşmayı başaramaz. Gülnare'yle özdeşleştirdiği keklığını fırsat buldukça sever ve öper. Bundan dolayı Yaşar için elcik keklık oldukça değerlidir. "*Keklik* romanında bir yetişkin değil bir çocuğun tam olarak da tahlil edemediği duyguları aşk olarak ortaya çıkar. Yaşar köy okulunu henüz yeni bitirmiş bir çocuk. *Keklik*'te Yaşar Gülnare'ye âşıktır. Gülnare'nin evinin önünden geçerken utanır. Gülnare'yi gördüğünde kızarır ve yere bakarak konuşur" (Karabela (Şermet) 2007, 469).

Cinsellik Anlatının Dökülcek köyünden Ankara kentine taşındığı bölümlerde kentsoylular arasındaki tamamen cinsel hazza dayanan ilişkiler üzerinde durulur. Yeşilseki Sokak'ta bulunan apartmanda ikamet eden karakterlerin tüccar, bürokrat ve üst seviyeli memur olduğu görülür. Bu sınıfa mensup olan erkek ve kadın anlatı kişilerinin liberal ilişkiler yaşadıkları görülür. Evli erkekler başka kadınlarla birlikte olurken kadınlar da başka erkeklerle cinsel birliktelikler yaşamaktadırlar. Özellikle Nejat Soy Türk'ün eşi Nezahat ve Sema aynı apartmanda ikamet eden üniversite öğrencileriyle birlikte olmaktadır. Turgut ve Halil gibi karakterler üniversite okumak için Anadolu şehirlerinden İstanbul'a gelmiş ve ilk cinsel deneyimlerini burada yaşamışlardır. Bazı köylü öğrencilerin geçmişte hayvanlarla cinsel ilişkiye girdikleri üzerinde durulur. Üniversite öğrencileri kendilerinden yaşça oldukça büyük olan burjuva sınıfına mensup kadınlarla kolayca ilişkiye girmektedirler. Bu tarz birliktelikler tamamen cinsel hazza dayanır ve arada herhangi bir duygusal bağ yoktur. Nezahat Hanım'ın başka erkeklerle birlikte olduğu hem eşi hem de komşular tarafından bilinmektedir. Kentsoylu anlatı kişilerinin sahip olduğu ahlaki değerlerle işçi ve köylü sınıfına mensup olan anlatı kişilerinin ahlaki değerleri oldukça farklıdır. Burjuva sınıfına mensup olan anlatı kişilerinin açgözlülüğü ve doyumsuzluğu cinsel hayatlarına da yansımıştır.

Yabancılaşma Özellikle XIX. yüzyıl Avrupa romanında gerçekçi ve doğalcı yazınsal akımların güdümünde kaleme alınmış olan eserlerde işçi sınıfına mensup olan bazı anlatı kişilerinin kendi emeklerine ve sınıflarına yabancılaşmış oldukları görülür. Sınıf bilincine tam olarak ulaşmamış ve kendi çıkarları için toplumsal ideallerden vazgeçebilecek kadar irade bakımından zayıf düşmüş olan kişiler toplumsal birer tiplene niteliğindedirler. Baykurt'un *Keklik* adlı romanında önemli bir yere sahip olan Seyit Bükülmez kendi sınıfına ve emeğine yabancılaşmış olan bireyi temsil eder. Anamalcılığın ve Merkantilizmin her geçen gün güç kazandığı bir ortamda serbest piyasa ekonomisi mutlak egemenliğini kazanmaya başlamış ve ABD gibi emperyalist güçler Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeleri Yeni Sömürgecilik yöntemleriyle sömürmeye başlamıştır. Yaşam koşullarının ağırlığından, maruz kaldığı haksızlıktan, güçsüzlükten, örgütsüzlükten, yalnızlıktan yorgun düşmüş olan Seyit, kendi yaşam kalitesini yükseltebilmek için mensubu olduğu sınıfın değerlerinden ve bilincinden vazgeçer. ABD'li bir uçak mühendisi olan Mr. Harpır'ın kendisine iş bulması için oğlunun büyük emekler verdiği elcik keklığı ona hediye eder. Fakat eserin sonlarına doğru yaptığı hatayı anlayan ve aslında kent hayatının kendisine oldukça yabancı olduğunu fark eden Seyit Yaşar'ın keklığını geri almak ister.

Umursama Seferberlik yıllarında ülkesi ve halkı için cephede savaşmış olan Elvan Çavuş, savaşın ardından kurulan Cumhuriyet rejimiyle birlikte devletin toplumcu politikalar ışığında hareket edeceğini düşünmüştür. Mustafa Kemal Atatürk ve İsmet İnönü'nün siyasi iktidar olduğu dönemlerde bazı hedeflere ulaşılmıştır. Ancak ne CHP'nin ne de DP'nin yürütme erkini elinde bulundurduğu dönemlerde halkçı bir düzen inşa edilememiştir. CHP'nin ve DP'nin halka verdiği hiçbir sözü tutmadığına şahit olan Elvan Çavuş İşçi Partisi'ne oy vermeye başlamış ve "Tam Bağımsız Türkiye" sloganları atan devrimci gençleri gönülden desteklemiştir. Toplumun özlemlerini ve beklentilerini kendi şahsi çıkarlarının önüne koyar. Torununun elcik keklığını Mr. Harpır'dan geri almak için Ankara'ya geldiğinde Anarşist muamelesi görür ve türlü işkencelere maruz kalır. Maruz kaldığı haksızlıklardan dolayı Elvan Çavuş düşüncelerinde haklı olduğunu bir kez daha görmüş olur ve elcik keklığı geri almadan köyüne geri dönmeyeceğini söyler. Kendisine ve torununa işkence eden kişilerden intikam almak için dağa çıkabileceğini söyler. Zira insanlık onuru aşağılanmış ve büyük acılar çekmiştir. Torununun elcik keklığını geri almak için birçok zahmete girmiş ve türlü zorluklarla mücadele etmek zorunda kalmış olan Elvan Çavuş, idealist ve sınıf bilincine varmış bilge bir tiplendir.

Kişi İncelemesi

Yaşar Bükülmez (Açık/Mantıklı) Anlatının on iki-on üç yaşlarında olan çocuk başkarakteri Seyit'le İsmahan çiftinin oğlu ve Elvan Çavuş'un torunudur. Başlangıçta oldukça saf bir karakter olarak

tanıtılan Yaşar'ı kandırmak oldukça kolaydır. Fakat zaman içinde Yaşar maruz kaldığı haksızlıklar ve âşık olduğu Gülnare'yle özdeşleştirdiği elcik keklığı kaybetmesinin ardından hayatın acı gerçekleriyle tanışır. Dedesi Elvan Çavuş'u çok sevmektedir. Zira Elvan Çavuş daima haklının yanındadır. Greimas'ın Eyleysel Örnekçesi'ne göre özne konumundadır ve nesne konumunda olan elcik keklığı geri kazanmaya çalışır. "Yaşar, kendini alçak gönüllü bulur ve köyünü çok sever. İleride köyü hakkında faydalı bir şeyler yapmak ister, bunun hayalini kurar. Köylülerinin de kendisini bu yüzden ve bütün güzel huylarını dedesine benzettikleri için sevdiklerine inanır (...) Yaşar, anlatıcının ifadesiyle ak dişlerini çıkararak saf saf güler. Utanınca yüzü kızarır, rahatlayınca ise bir ferahlık hisseder. Heyecanlandığında ne yapacağını şaşırır. Bir şeyden korktuğunda ise sapsarı kesilir, eli ayağı birbirine dolaşır. Yaşar keklığıne çok bağlıdır, onu çok sever. Kekliğinin de aynı şekilde kendine bağlı olduğunu ve asla onu bırakıp gitmeyeceğini düşünür" (Erol 2019, 83). "Romanlarında öğretiyi önemseyen yazar, söylediklerinin daha etkili olması için çocukları da ihmal etmez. Yazar söylemek istediklerini çocukların dünyasını da dahil ederek işini kolaylaştırır. Söyleyişlerini etkinleştirmek için daha sevimlileştirerek çocuk diliyle ya da çocuk tavrı ve edasıyla konuşur. Çoğu yerde başarılı da olur ve çocuk unsurunu araç olarak kullanmasına karşın romanlarında gerçek çocuk portreleri çizer" (Karabela (Şermet) 2007, 445).

Saf İnsanlara fazla güvenen Yaşar'ı kandırmak oldukça kolaydır: "Dört yaşındayken berbere götürdük bu akıllıyı. Saçını kestirdik. Eve gelince aynaya baktı, saçları yok: "Saçlarım saçlarım!" diye bir ağlama tutturdu. Berbere gidip "Ver benim saçlarımı!" demiş. O da, bugün, yarın diyerek iki ay avuttu bunu. iki ay sonra saçları uzadı da kesti adama gidip gelmeyi..." (Baykurt 2015, 53).

Hayalperest Bir çocuk olarak hayal kurmak en önemli meşgalelerinden biridir. Bazen gerçekle hayali birbirinden ayırt edemez: "Bir bir aradık bağların arasını. Babamı göremedik. Babama benzer birini de göremedik. Kekliğin de tüyü tümürü yoktu ortalıkta. Demek ki cin kuşlarının kanadına binip gitmişti gecedem" (Baykurt 2015, 127).

Duyarlı İyi bir eğitim alıp köylüleri için faydalı işler yapmak ister: "Bir delik bulsam, oradan geçip bir okula girebilsem, söz temsili okuyup bir yararlı beceri, bir geçerli yetgi kazanabilsem; bunları gelip köyümde kullanmak, köylülerime göstermek isterim. Yukardan bakmam köylülerime. Büyüksünme bilmem" (Baykurt 2015, 10).

Âşık Âşık olduğu Gülnare'yi elcik keklikle özdeşleştirmiştir. Dünyaya romantik bir gözle bakan Yaşar için Gülnare oldukça değerlidir: "Keklik sekip geldi yanıma. Eğilip kucağıma aldım. Bakıyordum göğsünün çillerine. Gülnare'min gözlerine benziyordu gözleri. Şaşıyordum, tıpkı onun sımasıydı sıması. Bir insanla bir kuş birbirini nasıl bu kadar andırır?" (Baykurt 2015, 10).

Çocuksu Hayatı ve insanları fazlasıyla temiz ve masum bir halde gören Yaşar çoğu zaman çocuksu durumlara düşer: "Şaştık yanıldık, bir ay kadar bostanın başına koyduk bunu. Güya bekleyecek. Çakır Çoban gelmiş: Bir kavun bir koyun, bir karpuz bir kuzu, var mısın? Demiş. Bizim saf Yaşar, bir sürüye bakmış, bir bostana; düşünmüş: Varım tabii demiş. Çakır Çoban oturup bir kavun, bir karpuz yemiş, geçip gitmiş" (Baykurt 2015, 54).

Öfkeli Yıllarca emek verip evcilleştirdiği keklığını Mr. Harpır'a veren babasına çok öfkelenir: "Birden bir sinir bastı bana, atıldım babamın kucağına. Göğsünün düğmelerini, gömleğinin yakasını, kollarını yırtmağa, yüzünü gözünü tırnaklamağa başladım" (Baykurt 2015, 122).

Mutlu Elcik keklığını öğrencilerin yardımları sayesinde geri alıp köye döndüklerinde oldukça mutlu olur: "Köyümüzdeyim yeniden. Dün akşam bulunup geldik dedem, babam... Kafes kucağımda... Erkenden kalkıp sayvana çıktım. Deliksiz, bölüksüz uyumuşum. Kuşlar gibiyim; bir çeviklik, bir şenlik var üstümde." (s. 340) Köyünden uzak kaldığı sırada köyünü, özellikle köyünün ırmağını çok özlemiştir. "Bu bizim ırmak, koca Kızılırmak! Çok özlemişim" (Baykurt 2015, 340).

Bilinçli Ankara'da maruz kaldıkları haksızlıkların ardından hayatın kötü yüzüyle tanışmış ve buna karşı bilinç geliştirmeye başlamıştır: "Düşünüyorum: Dedem benim kadar anlıyor mu acaba? Babam benim kadar anlıyor mu? Yukarılarda, ta "İmranlı" denen yerden çıkıp gelen, bizim Dökülcek'i ve yüzlerce köyü yalayarak Karadeniz'e doğru giden Kızılırmak'a bakarken geçmişten şimdiye, şimdiden geleceğe bakıyorum sanki. Biraz taşlı, kesekli, dikenli bir gelecekti gördüğüm. Ama apaydınlık olmuştu önüm. Canımızı dişimize takıp uğraşacağız. El ele vereceğiz başarmak için. Başka çaremiz yok" (Baykurt 2015, 341).

Elvan Çavuş (Açık/Sosyal) Anlatının en önemli tiplerinden biri olan erkek anlatı kişisi Yaşar'ın dedesi ve Seyit'in babasıdır. Seksenli yaşlarında olan Elvan Çavuş Seferberlik döneminde cephede savaşmıştır. Cumhuriyetin ilanından sonra mevcut siyasi partilerin ABD yanlısı politikalar yürüttüklerini fark edince İşçi Partisi'ne oy vermeye başlamıştır. Elvan Çavuş kısmen de olsa sınıf bilinci olan bir anlatı kişisidir. Bundan dolayı mensubu olduğu toplumsal sınıfa yabancılaşmış olan oğlu Seyit'i sürekli azarlar ve onun yarım akıllı olduğunu düşünür. Anlatıdaki bilge tiplere işlevini üstlenen Elvan Çavuş Greimas'ın Eyleysel Örnekçesi'ne göre bazı bölümlerde özne bazı bölümlerdeyse yardımcı konumundadır. "Elvan Çavuş bir şeye sevinince içi ılır. Bir şeye üzüldüğünde ise burnu sızlar. Bir şey düşündüğünde başını öne eğer. Her zaman kuşkulu durmayı ve kuşkulu davranmayı sever. Karşısındaki kişinin duruşundan onun nasıl karakterde olduğunu anlayacak kadar sezgileri kuvvetlidir. Kendi ifadesiyle köyden bazıları iplense de komşularının çoğu tarafından köyün en yaşlısı olduğu için, her zaman köy ile ilgili meselelerde ve her konuda ilk önce kendisine danışılacak kadar saygı görür. Açık konuşmayı sever. Özü sözü birdir, hiç kimseden korkmaz. Haksızlığa dayanamaz ve hiç kimseden ipe götüreceklerini bilse de sözünü sakınmaz" (Erol 2019, 87). "Elvan Çavuş, siyasi ve ideolojik düşüncelerini gizlemez; o, Atatürk'ten bu yana gelen ve Amerikalılarla iş birliği içinde olan politikacıları pek sevmez, bu hoşnutsuzluğunu her fırsatta açıkça belli eder ve sandık başına gitmeyip kendince pasif bir protesto içindedir. Özellikle İsmet İnönü, Celal Bayar, Adnan Menderes gibi siyasilere bu sebeple oy vermez, hatta eşinin de oy kullanmasına engel olur" (Çetin 2021, 111).

Cesur Haksızlık karşısında sözünü sakınmaz ve karşısında kim olursa olsun onu ağır bir şekilde eleştirir: "Sen aklını Amerikalıların yanında iş bulmaya takmışsın, gönül işlerini temelli yok saymadasın. Gözlerin perdelenmiş. Yala deseler kıçlarını yalayacaksın. Ama yarsıdığın koç senin olduktan sonra okkala taşaklarını! Değilse hava alırsın!" (Baykurt 2015, 128).

Dürüst Düşüncelerini ve hislerini başkalarına açıkça ifade eder: "Yaşar geldi, "Dedeşim" diye tuttu elimi. Kafesini aldı benden. Tuttu sımsıkı. Amerikan avcılarını kesip doğradı domuzun etini ki, gerçekten hem kanlı, al kırmızı, hem de canlı canlıydı! Dinimiz bize yasaklamış, imrendiğimden söyleyemiyorum, gerçekten güzel etti!" (Baykurt 2015, 37).

Eleştirel "Şimdi ağlamanın yararı yok. Baştan ağlayacaktın... Babacığın gibisin. O da senin gibi safın teki. Çerçiyken dağ köylerine öteberi satmağa giderdi. Nesi var yoksa, veresiye verir gelirdi. Sonra toplamağa giderdi beş kuruş, beş kuruş. Tıp demiş, burnundan düşmüşün..." (Baykurt 2015, 49).

Onurlu Başkalarına muhtaç olmak istemez ve kimseden yardım beklemez. Başkalarının önünde bükülmez: "Katiyyen! Buraya bir şey istemeğe gelmedik. Var paramız. Yoksa da, zarar yok. Harcamayıveriz. Şimdiye kadar harcamadık da, öldük mü?" (Baykurt 2015, 185).

Şefkatli Bütün hatalarına rağmen oğlunu affeder: "Aferin! Ne olsa benim oğlum! Ne olsa benim belimden inmiş! Göğsüm kabardı" (Baykurt 2015, 101).

Vicdanlı Torunu Yaşar'ın elcik keklığı kaybetmesinin ardından çok üzülür ve onu geri almak için elinden geleni yapar: "Harpır Bey, sen var boş yere bu keklığı yarsıma adamım! Dostluğu biz de biliriz az çok. Ama bu keklığı yarsıma; torunum çok dutgun!... Bu keklığı kaybetti mi, aklını da kaybeder. Başka bir şey iste; hayhay! Gözümü iste; hayhay! Ama keklığı isteme..." (Baykurt 2015, 98).

Adil "Bunu alamayız çocuğun elinden!... Benim kendimin olsa, Seyit'in kendinin olsa, gözümü kırpmam, daha istetmeden verim. Öküzümü istesin; vereyim! İtimi istesin; deral! Eşşegimi istesin; hemen! Ama keklık benim değil. Çocuk dutgun; veremem! Para filan da konu değil. Söyledim... Boyna fiyat yükseltip durmasın; yararı yok! Biz keklık tüccarı olmadığımız gibi, dostluk konusunda para konuşanlardan da değiliz" (Baykurt 2015, 104).

Muhalif Geçmiş hükümetlere ve mevcut yönetime karşıdır. İşçi Partisi'ni destekler: "Ulan ekiz akıllı Seyit! İnsan bir yanılır. Sen hep yanılmadasın. Atıyorsun, atıyorsun bunca yıldır, bir şey geçmiyor eline. Öyleyse niçin atıyorsun? Öyle akılsız adamsın ki, Bölükbaşı'na bilem oy verdin, lafebesine... Ben hükümet isterim başımda, daşşaklı! 'Hayt' dediği zaman cavırı titretsın. Dostunu düşmanını bilsin bıcımık. Amerika'yı kız alıp vermiş kadar içli dışlı, sarmaş dolaş hükümetleri zorla sevecek değiliz!" (Baykurt 2015, 8).

Seyit Bükülmez (Kapalı/Duygusal) Yaşar'ın babası ve Elvan Çavuş'un oğlu olan anlatı kişisi mensubu olduğu toplumsal sınıfa yabancılaşmış olan bir tiptedir. Son seçimlerde İşçi Partisi'ne oy vermiş ve halka karşı dürüstçe konuşan yalnızca devrimcilerin olduğunu düşünmesine rağmen köy hayatının zorluklarından ve işsizlikten yıldıdığı için kente göç etmek istemektedir. Ankara'da iş bulabilmek için her bürokratin, memurun ve tüccarın önünde bükülmeye hazır olduğunu söyler. İş bulabilmek umuduyla oğlunun her şeyden çok sevdiği elcik keklğini Mr. Harpir'a hediye eder. Greimas'ın Eyleyense Örneği'ne göre başlangıçta engelleyici konumunda olan eyleyen, daha sonra hatasını anlayarak yardımcı konumuna geçer. "Ankara'da babasıyla Yaşar'ı aramak için dolaşırken üstü başı eski olduğu için kendi kılığında utanır. Babasıyla düşünce yapıları farklıdır, o yüzden babasını pek sevmez. Onu sevmediği için ona karşı dik konuşmayı sever ve ona sürekli laf sokuşturur ve bunu da Yaşar'a göre çaktırmadan yapar. Biraz kibirlidir ve gözü yükseklerdedir. Köyde eline para geçmediğine inanarak şehirde çalışmak ister. Köyün perişanlığından bıkip isyan ederek köyü sevmez ve çalışmak için köyden şehre gitmek ister" (Erol 2019, 89). "Keklik'te Seyit çeşitli sebeplerle köyden uzaklaşmış, köy dışında bir yaşam aramaya yönelmiş tiplerdendir. Yoksul köy erkeklerinin hayat karşısında aldıkları tavır aynı olmaz. Bu insanların bir kısmı köy hayatından ve yoksulluğundan şikayetçi olan, başka hayatlara özlem duyan, başka hayatların hayali ile yaşayan erkek tipleridir. Bunlar genellikle köyden şehre göç etmeyi ve orada ekmeğini aramayı, çocuklarını okutmayı düşünürler" (Karabela (Şermet) 2007, 447).

Sitemkâr Yaşadığı yoksulluktan ve yaşam şartlarının zorluğundan şikâyet eder: "Çok gıdalı yiyecekler vardı Mehmet Efendi'nin vafettiği dünyada. Biz en azını yiyorduk. Çok girdili çıktılı dolaplar vardı, biz çok azının içini, çok az biliyorduk" (Baykurt 2015, 346).

Dertli Yoksul bir köylü olan Seyit maddi ve manevi açıdan birçok zorluk yaşamaktadır: "Aliver çaliver, köyümüz bu yörede ün saldı, domuzlarıyla bir, benim sıpanın keklığıyle iki. Yolda belde rastlaştığımız komşu köylü arkadaşlar taklaşmadan edemiyor: "Bekar Amerikalılar gelmiyor mu? Yok mu avcılarının içinde? Bir iki kız verin, temelli artsın ününüz! Kızlarınız da etli butludur hani! Biraz yunup paklanınca mis gibi olurlar!" (Baykurt 2015, 59).

Umutlu Köyde yaşamaktan ve çalışmaktan bıkmış olan Seyit, kente göç etmenin hayalini kurmaktadır: "Çiftçilik, çerçilik, değirmencilik... Köylük yerinde bize hayat yok diyor. Şimdi yeni bir işin peşinde. Şehirde bir işin. Yeni bir iş olsun da, ne olursa olsun" (Baykurt 2015, 55).

Yılgın Kente göç edip iyi bir iş bulabilmek için elinden geleni yapmış fakat çabalarına olumlu karşılık alamadığı için yılmıştır: "Köylerde hayat ölmüştür! Millet gözünü dikmiş şehirlere; palazlanan uçuyor. İki parça tarla. Bir ton eytiyaç. Alman'a yazıldım; yok sıra. Millet rüşvet verip gidiyor. Bizim yok paramız... İş Bulma'nın önünde kuyruklara durdum. Aliver çaliver, kapıcılığa razı oldum; yok kapıcılık bilem!.." (Baykurt 2015, 13).

Mutsuz Yaşadığı hayattan memnun değildir: "Bu çağa geldik, geçiyoruz; ben de insan mıyım, bizimki de yaşam mı diye kahroluyorum..." (Baykurt 2015, 14).

Maddiyatçı Kendisinin maddi çıkarları ve arzuları toplumsal özelemlerin önüne geçmiştir: "İş bulmam zorunlu. Çünkü köyde geçim yok. Halimizi görüyorsun. İşle işle, gelir yok. Yılda bin, iki bin. Bilemedin üç bin. Herifçioğlu yılda on bine, on beş bine para demiyor. Ayda on bin kazanan var şehirde!.." (Baykurt 2015, 128).

Kararlı "Alaman'ına, Holanda'sına yazıldım; gelmiyor sıram. Bulamadım bir kart; yok torpilim! Gideyim Alaman'a, versinler işimi, ücretimi, katır gibi çalışayım. Çalışmaktan bıcarsam, eşşeğim! Paraları babamın önüne deste deste yığmazsam, dünyanın en aşağılık insanıyım! İt gibi uysal, at gibi acar, eşek gibi dayanıklı çalışıp, önce çoluk çocuğumun, sonra da milletimin yüzünü ak etmezsem, damarımdaki kan kurusun!" (Baykurt 2015, 56).

Eleştirel İçinde yaşadığı düzenin iç dinamiklerinin oldukça farkında olsa da çabalarının karşılığını alamamak pes etmesine sebep olmuştur: "Köyde olsun, şehirde olsun, gittiğim düğünlerde, gördüğüm pazarlarda, hanlarda, yollarda olsun, görüştüğüm, karşılaştığım arkadaşların kollarına bakıyorum; yeseler, güçlenirler. Gözlerine bakıyorum; biraz anlasalar, dünyayı ışığa boğan şimşekler çıkar. Bizim bilmediklerimizi kim saklıyor, bizim yemediklerimizi kim yiyor, bilseler, bu dünyayı elleriyle şöyle bir tutarlar, tersine dönüşü, yönüne çevirirler. Aaah!..." (Baykurt 2015, 330).

Kaynakça

Baykurt, Fakir. *Keklik*. İstanbul: literatür Yayınları, 2015.

Çetin, Rabia. *Fakir Baykurt'un Romanlarında Toplumun Müşterek Bilinçatını Yansıtan Tiplerin Karşılaştırmalı İncelemesi*. Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar: Afyon Kocatepe Üniversitesi, 2021.

Erol, Mustafa. *Fakir Baykurt'un Romanlarında Yer Alan Kişiler*. Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, 2019.

Karabela (Şermet), Sevim. *Fakir Baykurt (Hayatı ve Romanları Üzerine Bir İnceleme)*. Doktora Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Yeni Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara: T.C. Gazi Üniversitesi, 2007.

Yanardağ, Mehmet Fetih. *Fakir Baykurt'un Hikaye ve Romanlarının Tema ve Yapısı Üzerine Bir İnceleme*. Doktora Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya: İnönü Üniversitesi, 2005.